

VASTAUS HELSINGIN KAUPUNGIN LAUSUNTOPALAUTTEESEEN

Sisäministeriö huolehtii pelastustoimen kansallisista järjestelyistä. Pelastustoimen uudistuksessa on tavoitteena tehokas kansallinen pelastustoimen järjestelmä. Pelastustointa kehitetään muuttuvan toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti, kansalliseen ja alueellisiin riskiarvioihin perustuen ja siten että kansallinen, alueellinen ja paikallinen palvelutaso on vaatimusten mukainen ja riittävä.

Pelastustoimen koulutusjärjestelmää uudistetaan vastaamaan kansallisia tarpeita pelastustoimen uudistuksen yhteydessä. Pelastustoimen koulutuksen järjestäminen toteutetaan tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti.

Pelastajien koulutuksen monipuolisuutta ml. ensihoitovalmiuksen taso on tarpeen nostaa edelleen koko maassa pelastajien kohtaamien haasteiden muuttuessa.

Laadukkaan pelastajakoulutuksen kehittäminen edellyttää tuntuja jatkuvia investointeja koulutukseen, harjoitusalueisiin, opetukseen ja yhteistyöverkostoihin.

Suomen kokoisessa maassa pelastajien peruskoulutuksen riittävän osaamiskeskuksen ylläpito on parhaiten toteutettavissa yhtenä riittävän suurena kokonaisuutena, joka huomioi ja täyttää koko maan pelastuslaitoksissa syntyviä tarpeita ja parhaita käytäntöjä. Uudenaan alueen neljän pelastuslaitoksen peruskoulutustarpeiden eriyttäminen muusta maasta jakaisi molemmat yksiköt epätarkoituksenmukaisen pieniin osiin.

Alueiden erityistarpeet on tärkeä huomioida sekä peruskoulutuksessa että sujuvien täydennyskoulutuspolkujen varmistamisessa. Uudellamaalla on tässä keskeinen rooli.

Tiivistelmä Helsingin kaupunginhallituksen lausunnosta Helsingin pelastuskoulun tutkinnonanto-oikeuden kumoamisesta ja sisäministeriön kommentit asiasta

Kaupunginhallitus antoi 30.10.2018 sisäministeriölle Helsingin kaupungin pelastuskoulua koskevien sisäministeriön päätösten 31.1.1991 (Dnro 322/719/91) ja 30.3.1993 (Dnro 33/711/92) mahdollista kumoamista koskevasta lausuntopyynnöstä lausunnon.

Helsingin kaupunginhallituksen mukaan pelastuskoulun toiminnan jatkuminen on välttämättömyyttä pääkaupunkiseudun ensihoidon ja pelastustoiminnan resurssien turvaamiseksi. Kaupunginhallitus pyytää sisäministeriötä luopumaan suunnitellusta päätöksestä peruuttaa pelastuskoulun toimiluvat.

Helsingin kaupunginhallituksen lausunnon mukaan peruuttamissuunnitelma vaarantaa toimivan ensihoitotuotannon ja Helsingin pelastuslaitoksen strategisen suorituskyvyn säilymisen. Helsingin kaupunki viittaa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) kielteiseen kantaan. HUS pitää pelastajakoulutuksen jatkamista Helsingissä välttämättömänä.

Helsingin kaupunki katsoo, että pelastajakoulutuksen järjestäminen Helsingissä, tai sen siirto kokonaisuutena Pelastusopistolle, on ratkaistava yhdessä pelastustoimen koulutusta koskevan kokonaisuudistuksen kanssa ja tällöin on otettava huomioon Helsingin ja Uudenmaan pelastuslaitosten koulutustarpeet.

Perusteluna Helsinki esittää, että pelastuskoulun erityispiirre on sen vahva kytkentä ensihoitopalvelun tuotantostrategiaan. Pelastuskoulun ensihoidon opetusjakso toteutetaan yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa ja on 7,5 opintopistettä Pelastusopiston vastaavaa jaksoa laajempi.

Helsingin pelastuslaitoksella kaikki palomiehet suorittavat työn ohessa ensihoitoon erikoistuneen lähihoitajan ammattitutkinnon ja saavat näin terveydenhuoltoasetuksen mukaisen kel-

poisuuden ensihoitotehtäviin. Terveysthuoltoalan ammattihenkilön pätevyys ensihoitopalveluun mahdollistaa kahden pelastajan toimimisen työparina perustason ensihoitoyksikössä (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalvelusta 340/2011 8 §).

Helsingin kaupungin antaman lausunnon mukaan Pelastuskoulun lakkauttaminen katkaisisi pelastajakoulutuksen kytkennän terveydenhuollon ammattitutkintoon.

SM: Nykyisin pelastajien ensihoidon koulutus on järjestetty Helsingin pelastuskoulussa ja Pelastusopistossa siten, että pelastajakurssi tuottaa ensihoidon perustason koulutuksen. Helsingin pelastuslaitoksella tämä koulutus toteutetaan oppisopimuskoulutuksella työn ohessa kaikkien pelastajien osalta lähihoitajan ammattitutkintoon. Oppisopimuskoulutusta on myös useissa muissa pelastuslaitoksissa. Useimmissa muissa pelastuslaitoksissa vain osa pelastajista täydentää koulutustaan johonkin terveydenhuoltoalan ammattitutkintoon.

Tutkintokoulutusluvan peruuttaminen ei estä Helsingin kaupunkia jatkossakin järjestämästä alueen erityispiirteisiin vastaavaa erikoistumiskoulutusta tai ensihoitokoulutusta oppisopimuskoulutuksena valitsemilleen henkilöille. Tämä on mahdollista myös jatkossa Helsingin pelastuslaitoksen osaamiskeskuksen toimesta.

Metropolia Ammattikorkeakoulussa suoritettujen pelastuskoulun ensihoito-opinnot ovat nopea väylä ensihoitoon erikoistuneeksi lähihoitajaksi ja valmis kanava kouluttaa palomiestä hoitotasolle kelpaavia terveydenhuollon ammattihenkilöitä (ensihoitaja-AMK). Pelastuskoulun Metropolia Ammattikorkeakoulussa suoritettujen opintopisteet ovat suoraan hyväksiluettavissa hoitotason AMK-ensihoitajatutkinnossa.

SM: Tämän tyyppinen toiminta on mahdollista järjestää tulevaisuudessa muidenkin terveydenhuollon koulutusta antavien ammattikorkeakoulujen kanssa. Sisäministeriö varmistaa, että Pelastusopiston ensihoidon jakson opintopisteet voidaan jatkossa hyväksilukea yhtenäisin käytännöin ammattikorkeakouluissa valtakunnallisesti. Tämän osalta yksityiskohtaiset toimet toteutetaan koulutusuudistuksen yhteydessä tarvittavien tahojen kanssa.

HUS:n mukaan Helsingin pelastuskoulun tutkintokoulutuksen lakkauttaminen aiheuttaisi todennäköisesti merkittävän pelastushenkilöstön työvoimapulan alueelle, pääkaupunkiseudun hakijoiden vähenemisen ja nostaisi kustannuksia.

SM: HUS:n esittämälle arviolle kustannusten noususta, pääkaupunkiseudun oppilaiden vähenemisestä tai merkittävästä työvoimapulasta ei ole esitetty perusteluita eikä vastaavaa ole tapahtunut pelastustoimen tai poliisitoimen koulutuksen siirtojen yhteydessä. Pelastusopisto siirrettiin 1990-luvulla Espoosta Kuopioon. Hakijamäärät eivät romahtaneet ja pelastajien rekrytointi Uudellemaalle ja Helsinkiin on jatkunut myös Kuopiossa koulutetuista. Pelastusopisto on erittäin haluttu opiskelupaikka ja vain noin 20% hakijoista pystytään ottamaan sisään suorittamaan opintoja. Hakijoista on tällä hetkellä noin 18 % Uudeltamaalta ja osuus tulee kasvamaan, kun Helsingin pelastuskoulun tutkintokoulutus lakkaa. Lisäksi on huomattava, että Helsingin pelastuslaitoksen pelastajista ja alipäälllystöstä suurin osa sekä koko päälllystö on jo tällä hetkelläkin koulutettu Pelastusopistossa.

Lausunnon mukaan Kuopion koulutus ei valmenna vaativan potilasohjauksen toteuttamiseen.

SM: Sisäministeriön arvion mukaan vaativan potilasohjauksen toteuttamisesta vastaavat ovat nykytilanteessa saaneet päälllystötason tai ammattikorkeakoulututkinnon. Pelastajatutkintokoulutuksen lakkauttamisella Helsingissä ei ole merkitystä tältä osin.

Sisäministeriö sitoutuu laajempien ensihoidon valmiuksien työnantajaperusteisten täydennyskoulutuspolkujen kehittämiseen koko maassa.

Uhkat Helsingin turvallisuudelle

Kiireellisten ensihoitopalvelujen tuottaminen on keskeinen osa pelastuslaitoksen strategista suorituskykyä. Pelastuslaitoksen kaikki noin 400 ensihoitoon koulutettua palomiestä ovat joustavasti käytettävissä sekä pelastustoimintaan että ensihoitoon niin arkipäivän tilanteissa kuin massiivisia resursseja vaativissa suuronnettomuuksissa.

SM: Pelastustoimen koulutusjärjestelmän suorittaneet pelastajat saavat sekä ensihoidon, että pelastustoimen koulutuksen ja pystyvät toimimaan molemmissa tehtävissä sekä arkipäivän että vaativissa suuronnettomuuksissa. Vaativista suuronnettomuuksista on kokemuksia lähinnä Helsingin ulkopuolella tapahtuneissa onnettomuuksissa, joissa pelastajat ovat olleet pääosin Pelastusopiston pelastajakoulutuksen suorittaneita. Helsingin pelastuslaitos voi oppisopimuskoulutuksen avulla täsmäkouluttaa henkilöstöään, kuten tähän saakka.

Helsingin lausunnon mukaan suuronnettomuustilanteissa kaikki vapaavuorolla olevat, noin 320 palomiestä, ovat tarpeen mukaan käytettävissä joko pelastustoiminnan tai ensihoidon tehtäviin. Lisäksi pelastusyksiköihin sijoitetut hoitotason palomiehet tuovat Helsingin ensihoidon ensivasteeseen ja reservivalmiuteen sellaisen terveydenhuollon ammattihenkilöiden lisäresurssin, jota mikään muu organisaatio ei kykene tarjoamaan. Pelastuskoulun lakkauttaminen ja sen seurauksena Helsingin ensihoidon koulutuskytkennän katkeaminen aiheuttaa pidemmällä aikavälillä uhkan ensihoitopalvelun eriytymiseen pois pelastuslaitoksen tuotantovastuulta.

SM: Tämä on pelastustoimen uudistuksen tärkeimpiä tavoitteita. Helsingin pelastuskoulun tutkinto-oikeuden peruuttaminen ei vaikuta tähän asiaan. Tälläkin hetkellä Helsingin pelastuslaitos huolehtii ensihoidon koulutuskytkennästä oppisopimuskoulutuksella. Pelastustoimen ammatillisen koulutuksen uudistuksella halutaan varmistaa, että nykyinen suuronnettomuusvalmius sekä pelastustoiminnassa että ensihoidossa pystytään säilyttämään ja molemminpuolinen synergiaetu voidaan hyödyntää.

Helsingin lausunnon mukaan Pelastusopiston kapasiteetti ei nykyisellään riitä korvaamaan pelastuskoulun lakkauttamisesta aiheutuvaa uusien pelastajien vajetta.

SM: Pelastusopiston aloituspaikkojen määrää kasvatetaan yhtä paljon kuin Helsingin Pelastuskoulun pelastaja- ja alipäällystökoulutuksen aloituspaikkojen määrä on tällä hetkellä. Valtion vastuulla on huolehtia pelastustoimen ammatillisesta koulutuksesta. Mikäli ammattikoulutuksessa on vajetta, valtion tulee huolehtia Pelastusopiston resurssien kasvattamisesta.

Pelastuskoulun pelastajaoppilaat ovat tällä hetkellä merkittävä resurssi palomiesten kesälomien sijaisuuksissa. Tarvittavien 30 kesäsjaisen rekrytoiminen yksinomaan Helsinkiin Pelastusopiston noin 180 nykyisestä opiskelijasta tulee olemaan erittäin haasteellista. Lisäksi Pelastusopiston opiskelijoiden käytettävyyttä ensihoitotehtävissä on pelastuskoulun oppilaita heikompaa ja heidän perehdyttämisensä tulee viemään lisää resursseja.

SM: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos rekrytoi vuosittain noin 40 kesäsjaisista, Itä- ja Keski-Uusimaa molemmat yhteensä noin 20 kesäsjaisista, jotka ovat kaikki Pelastusopiston opiskelijoita. Sisäministeriö uskoo, että myös Helsinki on erittäin houkutteleva harjoittelupaikka Pelastusopiston opiskelijoille, joten 30 kesäsjaisen rekrytointi on mahdollista Pelastusopiston kasvavasta pelastajaoppilasmäärästä. Rekrytoinnin onnistuminen vaatii yhteistyötä Uudenmaan pelastuslaitoksen ja Pelastusopiston sekä

Pelastusopiston oppilasyhdistyksen välillä. Sisäministeriö edellyttää, että Pelastusopiston tutkintokoulutukseen kuuluvan ensihoidon koulutuksen sisältö ja jaksottaminen opetusohjelmassa ratkaistaan koulutusuudistuksen yhteydessä siten, että opiskelijoiden käytettävyyks ensihoitotehtävissä kesäajaisina olisi mahdollista.

Pelastustoimen koulutusuudistuksen vaikutus

Pelastusalan koulutuksen kehittämishankkeen työryhmäraportin (Sisäministeriö 8/2018) mukaan: Pelastustoimen tavoitteena on tuottaa synergiaetuja pelastustoimelle ja sosiaali- ja terveystoimelle pelastustoiminnassa ja ensihoitopalveluissa.

Tämän mukaisesti mahdollisimman monella pelastajalla tulisi olla laaja pätevyys ainakin perustason ensihoitotoimintaan. Tavoitteena on täydentää koulutusjärjestelmää siten, että pelastajatutkinnon ohella tai siihen liittyen pelastajat saisivat terveydenhuollon ammattihenkilön statuksen (ensihoito).

Koulutuksen uudistaminen edellyttää muutoksia lainsäädäntöön. Lainsäädännölliset uudistukset tapahtunevat aikaisintaan pelastuslain kokonaisuudistuksen kanssa, jonka valmistelu alkaa vasta vuonna 2019. Toimivaa järjestelmää ei ole syytä purkaa tässä vaiheessa. Pelastuskoulun toimilupa-asia tulee ratkaista pelastusalan koulutuksen kokonaisuudistuksen yhteydessä.

SM: Pelastuskoulutuksen toimipaikkamuutokset on toteutettava riittävällä siirtymäajalla. Sisäministeriön lähtökohtana on, että Helsingin pelastuskoulu toteuttaa syksyllä 2018 aloittaneen kurssin ja lisäksi myös syksyllä 2019 alkavan kurssin, jonka haku on jo julkisesti käynnistetty. Näin ollen Helsingin pelastuslaitoksen käyttöön valmistuu nykyisen Helsingin pelastuskoulun käyneitä pelastajia vielä vuonna 2021.

Pelastuskoulua koskeva päätös on syytä tehdä hyvissä ajoissa siten, että se tulee voimaan samaan aikaan kuin pelastusalan kokonaisuudistus pannaan toimeen. Sisäministeriö tulee ratkaisemaan pelastustoimen koulutuksen kokonaisuudistuksen ja tekemään pelastuslain kokonaisuudistusesityksen ennen uuden pelastustoimen järjestelmän käynnistämistä. Pelastusopiston toiminta on valtakunnallista, ja järjestelyllä varmistetaan sen mahdollisuudet tuottaa korkeatasoista pelastustoimen ammattihenkilöstöä koko maan tarpeisiin.

Pelastajakoulutukseen sisällytetään jatkossa yhteiset sisällöt esimerkiksi pelastusmuodostelmien valtakunnallista ja kansainvälistä käyttöä varten. Alueellisia erityispiirteitä koskeva täydennyskoulutus on joka tapauksessa järjestettävä tulevaisuudessakin alueilla. Pääkaupunkiseudun erityisolosuhteiden lisäksi erikoistumista edellyttävät maasto-olosuhteet, kaivosteollisuus tai sisävesipelastus.

Kokonaistaloudellisuus

Pelastuskoulussa annettava ammatillinen koulutus on rahoitettu Helsingin kaupungin toimesta. Pelastusopistossa annettava koulutus on valtion rahoittamaa. Kokonaistaloudellisesti pelastuskoulun lakkauttaminen merkitsee sitä, että valtion on osoitettava lisäresursseja Pelastusopistolle korvaamaan pelastuskoulun lakkauttamisesta aiheutuvat lisäkoulutettavien kustannukset.

SM: Sisäministeriö on katsonut kokonaistaloudellisuutta kansantalouden näkökulmasta. Vertailu on tehty lähtien siitä, että Pelastusopisto järjestäisi koulutuksen kokonaisuudessaan Kuopiossa tai vaihtoehtoisesti pääkaupunkiseudulla. Tämän laskelman mukaisesti pääkaupungissa järjestetty koulutus on vuodessa noin miljoona euroa kalliimpaa.